

Sokak fejében megfordulhatott, akár csak egy Netflix sorozatot nézve, vagy a hírekben egy elnöki döntésről olvasva, hogy milyen lehet Amerikában élni, hogyan telhetnek egy amerikai mindennapjai, igazak-e a sztereotípiák. Bár különösen soha nem ragadott magával az Egyesült Államok, mégis mozgatta az én fantáziámat is, hogy milyen lehet az élet a világ vezető hatalmában. Amint lehetőségem nyílt pályázni egy két hónapos gyakornoki programra, egy percig sem gondolkodtam. Az elkövetkezőkben az eddigi élményeimet és tapasztalataimat osztom meg, méghozzá két részben: ebben a bejegyzésben röviden ismertetem, hogyan is kerültem ki Amerikába, mire kell számítani annak, aki az Egyesült államokba jön és mivel foglalkozik egy kutatócég. A második részben, amit a gyakornoki program után fogok közölni, a mindennapi tapasztalataimat fejtem ki.

Mit jelent gyakornoknak lenni az Egyesült Államokban?

Mielőtt elmesélném, hogyan adódott a lehetőség számomra, valószínűleg nincs mindenki tisztában azzal, ahogy én sem voltam korábban, hogy mit jelent egy nyári gyakornoki program.

Először is, Magyarországon az egyetem elvégzéséhez elengedhetetlen bizonyos ideig – ez szakonként változik – gyakornoki munkát vállalni valamilyen cégnél. A helyzet hasonló az Egyesült Államokban is, azonban ott a karrierépítés szempontjából kulcsfontosságú, hogy az önéletrajzban helyet foglaljon egy gyakornoki program elvégzése, a cégek mindezt külön figyelemmel kísérik.

A többiek úgy mesélték, hogy Amerikában a tanév rendje az egyetemeken általában augusztus közepén kezdődik, és április végén vagy május elején ér véget. Így a legtöbb egyetemista (alap- és mester képzésen egyaránt) a nyári szünet közepén elmegy gyakornoknak egy az érdeklődési körébe illő céghez. Ez már csak arra is egy kiváló alkalom, hogy a diákok a gyakorlatban megtapasztalják, valójában mi is vár rájuk az egyetem elvégzése után, érdekli őket egyáltalán a leendő szakmájuk, hiszen az amerikai egyetemisták is hasonló problémákkal küszködnek, mint magyarok (ez talán mindenhol igaz): általában az egyetemen absztrakt módon tanuljuk, amit később a gyakorlatban kell alkalmazni, így számos egyetemista kétségek között vergődik, hogy vajon tényleg azzal kíván-e foglalkozni a jövőben, amit éppen tanul. A gyakornokság egy jó lehetőségként kínálkozik arra, hogy a kételyben lévők választ kapjanak. Egy szélsőséges eset, de beszéltem valakivel, aki azt mondta, hogy van intellektuális érdeklődése egy bizonyos témában, így kacérgodott a gondolattal, hogy egy agytrösztnél dolgozzon a jövőben, azonban a patriotizmusa miatt rendőr szeretne lenni (szokásos amerikai protestáns megközelítés). Eljött hát gyakornoknak és rájött, hogy az ülőmunka, valamint az állandó utazás számára nem az ideális jövő, inkább rendőrként „védi” saját kisvárosát és családot alapít.

Az Amerikába vezető út

A gyakornokság, összességben egy hasznos lehetőség és jó szórakozás (nem szakad meg az ember a munkában és még pénzt is kap érte ☺). De, hogy is kerültem én az Egyesült Államokba?

Az egyetem mellett bárki szabadon beléphet, egy felvételi eljárást követően ún. szakkollégiumokba, ahol a beköltözés mellett (én ezt a részét mellőztem) lehetőség van különböző kurzusok felvételére, amik más perspektívából közelítik meg az egyetemi tanulmányokat. Én egy ilyen szakkollégiumnak (Széchenyi István Szakkollégium) vagyok a tagja, ami nevezetesen kapcsolatban áll egy amerikai kutatócéggel, az Acton Institute-tal. Ez a kapcsolat abban nyilvánul meg, hogy minden évben kimehet valaki az Acton gyakornoki programjára. A felvételi, mint ahogy a legtöbb gyakornoki program esetében, két részből, egy írásbeliből és egy szóbeliből áll. Az előbbi esetében egy önéletrajzot, egy motivációs levelet és egy esszét kellett elküldeni a cégnek.

Az esszé megírása során egy tételmondatról kellett véleményt alkotni. A szóban forgó állítás Lord Acton tollából származott: „*Liberty is not the power of doing what we like, but the right of being able to do what we ought.*” Eszerint a szabadság nem annak követéséből áll, ami számunkra a legkedvezőbb, ami éppen a legnagyobb örömet okozza, hanem az egyéni felelősség elvén nyugszik. Acton tételéből következik, hogy az egyén valami, vagy valakik irányába felelősséggel tartozik. Az ember nem önmagában és önmagának él, hanem egy közösség tagja (ahogy Arisztotelész fogalmaz, az ember egy „*politikai állat*”). A társadalom, mint szélesebb értelemben vett közösség, működésképtelen, ha az egyén nem ismeri fel a kötelességeit, melyekkel a közösségnek tartozik. Ennek hiányában az egymástól való elidegenedés, vagy ahogy a marxista filozófus, Lukács György fogalmaz, az eldologiasodás állapota válik uralkodóvá. E jelenség feltárása persze hatalmas feladat, és jócskán meghaladja ennek a rövid kis bejegyzésnek a kereteit. Mindenesetre ki kell emelni, hogy az elidegenedés betegségének szimptomái, már jó ideje kitapinthatók – az eredetről megoszlanak az álláspontok –, de napjainkra teljesen eluralkodott (ld. politikai korrektség az egyik oldalon, autoriter hatalomgyakorlás a másikon, melyek közös jellemzője, hogy az emberi felelősségnek, és az azt lehetővé tevő emberi méltóságnak és autonómiának bizonyos ideológiák oltárán való feláldozását tűzték ki céljuknak).

Mi az a think-tank?

Bár, ahogy már említettem, Amerikában a nagy kereskedelmi cégektől kezdve a pénzügyi tanácsadókig mindenhol lehet nyári gyakornoki állást vállalni, én egy kutatócéget (think-tanket) választottam. A think-tank szónak nincs pontos magyar fordítása (általában agytrösztként

említik), de röviden összefoglalva a tudás összegyűjtését, felhalmozását tartják céljuknak, amit majd valamilyen módon megosztanak a társadalom bizonyos csoportjaival. Olyat is hallottam, hogy a think-tank egy hallgatók nélküli egyetem -, ami persze egy ellentmondás, de mégis viszonylag jól kifejezi a lényegét.

Az ott dolgozók többsége általában olyan magas fokú végzettséggel rendelkezik, hogy egyetemen is taníthat (számos kutató tanított, vagy párhuzamosan tanít is egyetemen). A think-tankeknek több fajtájuk van, mint például a 1.) szakpolitikával foglalkozó cégek (olyan tanulmányokat írnak, melyek szakpolitikáról – pl.: oktatás, természetvédelem stb. – szólnak és számos esetben pártokkal vagy a kormánnyal állnak kapcsolatban 2.) Ideológia alapúak (pártok elméleti bázisát dolgozzák ki) 3.) oktatással foglalkozók (feladatuknak különböző konferenciák megszervezését, podcastok készítését stb. tartják, amivel a tudományos közösséget és a szélesebb közvéleményt tájékoztatják bizonyos témákban egy választott értékrend mentén).

Én az Acton Institute-nál dolgozom, ami egy oktatással foglalkozó agytröszt. A cég névadója Lord Acton, XIX. századi történész, filozófus, akinek egy nagyon híres mondását tartották kiindulópontnak az alapítók: „*a hatalom korrumpál, az abszolút hatalom, pedig abszolúte korrumpál*” („*power tends to corrupt and absolute power corrupts absolutely*”). A két alapító egyike, Father Robert Sirico, az Egyesült Államokban nagy hírnévre tett szert a szabadpiaccal kapcsolatos nézeteivel. Sirico személyesen ismert az ún. neoliberális iskola alapítói közül többeket, valamint az iskola elméleteinek olyan híres követőjét és megvalósítóját, mint Margaret Thatcher. Acton fentebb idézett állítását a hatalom korlátozásának szükségszerűségként értelmezte, mivel ha a hatalom korrumpáltá tesz, akkor a hatalmat, amennyire csak lehet korlátozni kell. A hatalom, mai szóhasználattal élve a kormány, csak inkább őre kell, hogy legyen a szabadpiac olyan attribútumainak, mint a demokrácia vagy a hatalmi ágak elválasztása. A szabadpiac elmélete úgy tartja (persze ez egy jóval nagyobb téma annál, minthogy néhány mondatban összefoglaljam), hogy a hatalom centralizálódásával kikövezett út nyílik a központi tervezés irányába, ami értelemszerűen a diktatúrák eszköze. A feladat tehát az, hogy minél kisebb legyen a központi hatalom. Az ember akkor érzi jól magát és akkor tud kiteljesedni, ha szabad. Ha hagyjuk az embereket eldönteni, hogy mi a jó a számukra, akkor önérdüküket követve, az egyéni és ezáltal a társadalmi prosperálás egyaránt érvényre jut.

Bár számos szempontból egyetértek ezzel a gondolattal, mégis olyan kérdéseket vet fel, mint az, hogy az emberi gyarlóság és az ebből származó kapzsiság (, amit sok teológus szerint a legnagyobb bűnnek számít) primátusával, mennyire illeszkedik a szabadpiac elmélete az emberi természet működéséhez? Egy konferenciasorozat vacsoráján megkérdeztem több üzletembert, hogy egy olyan világban, ahol emberek nem tisztességesek egymással, a saját javukat hajszolják a másik rovására (Michael Douglas híres mondásával élve, ahogy az a *Wall*

Street c. filmben elhangzott „*Greed is good*”), akkor hogyan korrigálja ki magát a piac (nem is említve, hogy az ember nem mindig azt teszi, ami saját magának jó, mert egyszerűen félreinformálják vagy mert nem akar tájékozódni stb.)...? Választ, azonban nem kaptam (illetve az hangzott el újra, hogy ha a hatalmat központosítjuk, akkor megnő a diktatúra és a központi tervezés valószínűsége).

Acton Institute

Mit is csinál, akkor a gyakorlatban egy think-tank? Az, amelyiknél én dolgozom, konferenciákat szervez, könyveket ad ki, tudományos folyóiratot működtet, filmeket és

podcastokat készít. Egy ilyen cég abból tartja fenn magát, hogy támogatókat gyűjt, akik olyannyira fontosnak tartják a cég által képviselt értékrendet, hogy anyagilag is segítik a működését. Ez már csak azért is kiválóan működik, mert Amerikában számos olyan jómódú ember van, aki már szinte nem tud mit kezdeni vagyonával és a filantrópiában él ki magát.

A cég különböző osztályokból (department) áll. Ilyen a development (a támogatók megszerzésével és megtartásával foglalkoznak), marketing, research (a tudományos folyóiratba való publikációkkal foglalkoznak), Collins Center (az ábrahámita vallások közötti diskurzusok előmozdításán dolgoznak), pénzügy. A gyakornoki programban nagyjából húszan veszünk részt, és kb. a csoport harmada nem az USA-ból származik. Mindannyian be vagyunk osztva egy department-be.

Én az ún. Poverty Centerben dolgozom, ami a cég legújabb részlege, melyet az a kérdés foglalkoztat, hogyan lehet olyan lehetőségeket teremteni a szegénységben élők számára, amik által képesek lesznek kitörni ebből az állapotból. Az alaptétel, hogy minden embernek megvan a képessége arra, hogy egy megfelelő életszínvonalon éljen. A probléma, hogy különböző okoknál fogva – amiket most nincs lehetőség kifejtetni – a cselekvési terük rendkívül szűkös, így nagyon nehéz kitörniük a szegénységből. A megoldás olyan lehetőségek megteremtésében rejlik, amik által visszanyerik a megcsorbított autonómiájukat.

Pozitív csalódásként ért, hogy nem tipikus gyakornoki munkát (nyomtatás vagy kávéfőzés) kaptunk, hanem rendszeren az adott közösség teljes körű tagjaként kezelnek minket és ugyanúgy részt veszünk a munkában, mint bárki más. A munka közben szemináriumokat hallgathatunk meg, melyekre gyakran egy olvasmányt kell feldolgozni. A program neve Emerging Leaders

Program. Célja a jövő vehetőinek képzése, a szemináriumokat is ehhez mérten állítják össze. Az összes dolgozó kivétel nélkül rendkívül kedves, segítőkész és közvetlen, senki nem érezte, hogy ő magasabb szintet foglal el a munkahelyi hierarchiában, még a cég elnöke sem, akitől én is időpontot kértem csak egy beszélgetésre és örömmel vállalta.

A cég legnagyobb eseménye az évenként megrendezésre kerülő Acton University konferenciasorozat, ahol több napon keresztül lehet előadásokon részt venni és ismeretségeket kötni. A vacsora után pedig egy-egy nagy nevű előadót lehet meghallgatni. A képen Bishop Robert Barron látható, aki a wokeness filozófiai gyökereiről tartott egy felettebb érdekes előadást.

Néhány általános tapasztalat

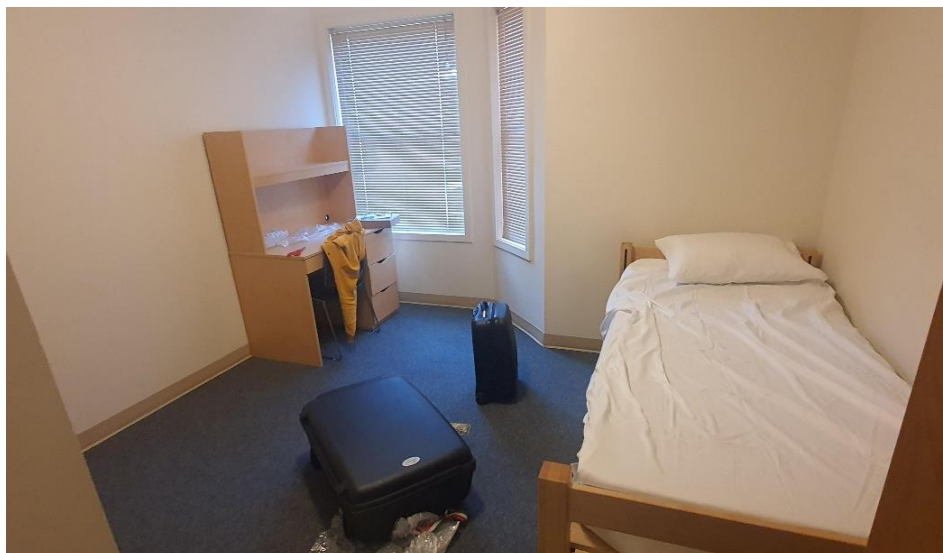
A program szerencsére mindent finanszíroz: kapunk heti 120 dollár költőpénzt -, ami amerikai mércékkel egy heti bevásárlásnak felel meg -, valamint állták a repülőjegyünket is. A repülőút nagyjából 16 óra volt, két átszállással. Budapestről repültem ki Amszterdamba, majd továbbmenntem Detroitba, és onnan érkeztem meg Grand Rapids-be. Furcsa volt realizálni, hogy már senki nem beszél az anyanyelvemen, de a repülőről leszállva ez az érzés kicsit szertefoszlott, amikor az első hangok egyike egy káromkodó magyar szájából jött. Mondtam neki, hogy jó végre egy magyar szót hallani.

Hallottam korábban a híresen szigorú amerikai határvédelemről, azonban a gyakorlatban is volt szerencsém megtapasztalni. A határon többeket kivontak a sorból és csak azt láttuk, hogy el kellett menniük valahova. Hirtelen elkezdtem félni, mi van, ha valamelyik iratomat nem hoztam, vagy bármi adminisztratív probléma van nálam is. Nem hiszek az ilyenekben, de most

mégis az történt, hogy addig idegeskedtem, amíg „bevonzottam” a bajt és engem is kivontak a sorból, majd egy külön szobába vittek, pedig a létező összes iratomat (még a Covid oltásom igazolását is) odaadtam a határőrnek, hogy engedjen már tovább. Megkérdeztem, hogy mi a probléma, mire azt válaszolta, hogy semmi különös (nem akartam visszakérdezni, hogy akkor mégis mire ez a felhajtás). Úgy látszik egyből jelezni kell, hogy az Egyesült Államokba kiváltság még csak két hónapra is bejönni (mikor bármelyik amerikaiak elmeséltem a történetet, nagyon sajnálta, hogy ez az első élményem az országával és ő kért bocsánatot). Minimum ötször mondtam el, hogy gyakornoki programra jöttem egy kutatócéghez és nem egyetemre érkeztem tanulni, mire hosszas kutatás után (már a cég általam ismert történetét is elmondtam) leesett neki a tantusz és továbbengedett. Hulla fáradtan megérkeztem Grand Rapids-be, ahol a jet lag miatt (6 óra az időeltolódás) nem volt kedvem legalább 1 órát buszozni a két hónapra való cuccomat tartalmazó bőröndökkel, mobilnet nélkül, ezért taxit fogtam (20 percet vártam az állomáson, mire felvilágosítottak, hogy a taxik csak New Yorkban és a filmekben sárgák ☺). Természetesen jó business van abban, hogy a megfáradt európai turistákat fuvarozzák: 55 dollárt sikerült elkérnie a sofőrnek néhány kilométerért.

Miután megérkeztem, megismertem a szobatársaimat. Az egyik Hawai-ról származik, de Virginiában tanul, most kezdi majd a doktori programját. A másik, szintén amerikai, velem egyidős, míg a harmadik ukrán és papnak készül (külön megható történet vele kapcsolatban, amikor mondtam neki az egyik szemináriumra készülve, hogy nincs sok kedvem elolvasni az adott olvasmányt, mire azt válaszolta, hogy ő azért örül annak, hogy mindig van mit csinálnia, mert legalább egy kis időre eltereli a figyelmét arról, hogy a családja miatt idegeskedjen és a híreket olvassa).

Egy nagy kollégiumban bérelt ki nekünk szobákat a cég. Ez egy átlagos állami egyetem kollégiuma (sajnos otthon a kollégium szóról nem ezek a képek jutnak eszünkbe).

A képeken a szobám és a „lakásunk” látható

Mindegyik gyakornok nagyon kedves, és mivel alig van olyan, aki helybéli, mindannyian fel akarjuk fedezni a környéket. Voltunk kempingezni a Nagy-tavak Városában, Traverse Cityben. Ellátogattunk Chicagoba is, ami hatalmas élmény volt. Bár zöldterületből kevés akadt, mégis összességében magával ragadó volt a látvány. Az óriási épületek miatt, alig tudtunk a lábunk elé nézni, mert csak azt figyeltük, milyen magasak az iroda/lakóházak. Ellátogattunk a „Bean”-hez, ami egy bab formájú építmény, mely egyfajta nagy tükörként funkcionál. Furcsa módon ezt mondják Chicago egyik legnagyobb látványosságának, a souvenir boltok tele vannak az ezzel kapcsolatos kacatokkal.

Bean

Chicago

Még el szeretnék menni Detroitba, mert az egyik vacsorán kaptam egy nagyon kedves meghívást valakitől, hogy látogassak el vele az ottani magyar étterembe, valamint a hazautamon New Yorkban is eltöltök négy napot. Összességében egy remek élményben van részem, és aki teheti, az életében egyszer látogasson el az Egyesült Államokba. Hogy mik a mindennapi tapasztalataim az amerikai életmóddal kapcsolatban, az a következő részben lesz olvasható, amit már Magyarországon fogok megírni.